

БЕКІТІЛДІ
Ақтөбе облысы әкімінің
2021 жылғы «11» тамыздағы
№ 178 қаулымен

**«Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің
«Фариза Оңғарсынова атындағы №41 мектеп-гимназия»
коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
ЖАРҒЫСЫ**

1. Жалпы ережелер

1. «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Фариза Оңғарсынова атындағы №41 мектеп-гимназия» коммуналдық мемлекеттік мекемесі бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің бағдарламаларын жүзеге асыру функцияларын іске асыру үшін ұйымдастырылған құрылымға құрылған, заңды тұлға мәртебесіне ие коммерциялық емес коммуналдық мемлекеттік мекеме болып табылады.

2. Мемлекеттік мекеменің түрі: коммуналдық.

3. «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Фариза Оңғарсынова атындағы №41 мектеп-гимназия» коммуналдық мемлекеттік мекемесі Ақтөбе облысының 2005 жылғы 19 тамыздағы №301 шешімімен құрылды.

4. «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Фариза Оңғарсынова атындағы №41 мектеп-гимназия» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің құрылтайшысы Ақтөбе облысының Әкімдігі болып табылады (бұдан әрі - құрылтайшы).

5. Тікелей қаланың уәкілетті органы «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі - тікелей қаланың уәкілетті органы), ал мекеменің мемлекеттік мүлкіні басқару жөніндегі уәкілетті органы «Ақтөбе облысының қарама басқармасы» мемлекеттік мекемесі болып табылады (бұдан әрі - мемлекеттік мүлкі жөніндегі уәкілетті орган).

6. Мемлекеттік мекеменің атауы:

Мемлекеттік тілде «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Фариза Оңғарсынова атындағы №41 мектеп-гимназия» коммуналдық мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі - мемлекеттік мекеме).

Орыс тілінде «Школа – гимназия №41 имени Фаризы Оңғарсыновой» государственного учреждения «Отдел образования города Ақтөбе» (далее – коммунальное государственное учреждение).

7. Мемлекеттік мекеменің орналасқан жері: 030011, Қазақстан Республикасы, Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы, Атланы алаңы, Жазос тұрғын үй алабы, Жаңа Нормай тұрғын үй алабы, 99 А құрылысы, тел. 8(7132)44-56-19

2. Қоғамдық мемлекеттік мекеменің ішкі мәртебесі

8. Қоғамдық мемлекеттік мекеме мемлекеттік тіркелу алынған уақытынан бастап құрылды деп есептеледі, онда тұрғын құрылысы жоқ болса.

9. Қоғамдық мемлекеттік мекеменің Қазақстан Республикасынан жөнделуіне қайсы дерлік типтері, банкет орындары, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Егжейбасы бабынан және мемлекеттік мекеменің атауы жағынан бланкілері, мері белгілі.

10. Қоғамдық мемлекеттік мекеме басқа мекеме тұрғыны құра алмайды, сондай-ақ оның құрылтайшысы (қатысушысы) болып атылмайды.

11. Қоғамдық мемлекеттік мекеме өзінің міндеттемелері бойынша өзінің міндетіндігі ақша жауап береді. Мемлекет ақша жеткіліксіз болған жағдайда оның міндеттемелері бойынша Қазақстан Республикасы мемлекеттік-құқықтық бірлік мәртебесі басқаратын субъектілерге жүзетте болса.

12. Мекеменің азаматтық-құқықтық міндеттері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ақтөбе облыстық әуеметтік қатынастық бағыты департаментіне міндетті тіркелумен кейін құрылысшы.

3. Қоғамдық мемлекеттік мекеме қызметінің мәні мен міндеттері

13. Мекеме қызметінің мәні - ұлттық және жалпы адам құқықтары, ғылым жетістіктері мен оның тәжірибесі мәнінде және тұрғын қалыптасуы мен дамуына бағытталған қызметі болып әу үшін мәртебесі жағдайлар жасау.

14. Оқушылардың жалпы ғылым және адам дағдыларынан қалыптастыру, мамандықты сынып түрде таңдау үшін негіз қалыптастыру, еңбекпен шығармашылық аратын дайындау, мәртебесі оқушылардың көме құрылыс, ар-намысына қадірлеу, оған сену, оның және міндеттері мен мұдделерін қабылдау мекеме қызметінің міндеті болып табылады.

15. Міндетте жүзу үшін мемлекеттік мекеме мәртебесі қызмет түрлерін жүзетте асырыды:

- мемлекеттік даярлық, бағытуын, негізгі орта, жалпы орта білім беруін бағдарламаларын жүзетте асыру;
- білім беру мекеме қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жұмысын ұйымдастыру;
- оқу әдістері, бағдарламалар, оқу құралдар, ғылым, қызметтік, аналитикалық кабинеттері құрылу;
- (мемлекеттік қызметтік мен тәжірибе мәртебесі).

4) белсенді азаматтық ұстанымы бар және адамды тәрбиелеу, республиканың қорғаныс-саяси, экономикалық және мәдени өміріне қысқа қашықтық, және адамның өз құқықтары мен міндеттеріне саналы жауапкершілік қалыптастыру;

5) отандық және дүниежүзілік мәдениеттің жетістіктеріне баулу; және қазы мен республиканың басқа да қалыптасуына тәртіп, заң-құрылым мен дәстүрлерін зерттеу; мемлекеттің тілі, орыс, негізгі тілдерін меңгеру;

6) мемлекет қызметкерлерінің азаматтық міндеттерін арттыруға қатынасына ету;

7) білім беру ұйымдарының өрісінің, дербестігін қолдау, білім беру және басқаруды децентрализациялау;

8) қазы мен экономикалық қажеттілікке жауап беретін білім санын бағалауға ұлттық жүйесінің жұмыс істеуі.

16. Мемлекет қызмет міндеттеріне өзінің жақын маңында, Қазақстан Республикасының негізгі міндеттерінде немесе құрылым құрылымдарына не басшының жарғылық құрылымы бұл отандық мемлекеттің негізгі саяси және ұжымдық органдары немесе мемлекеттік мүдде маңындағы ұжымдық органдар не құрылымның талабы бойынша жарғылық деп танылуы мүмкін.

17. Мемлекет басшысының мемлекеттік мекемелеріне жарғылық емес қызметті жүзеге асыруға бағытталған әрекеті еңбек міндеттемелерін бұзу бақылау тәртібі, тәртібі және материалды құрылымдарымен жасалады.

4. Қоғамдық мемлекеттік мекемелерді басқару

18. Мемлекеттің Құрылымдарының негізгі функцияларын және міндеттерін:

1) Мемлекетті құру, қайта ұйымдастыру және тәртіп құрылым міндеттерін сақтайды;

2) Мемлекеттің Жарғысын бекітеді, және өзгерістер мен толықтырулар енгізеді;

3) Қазақстан Республикасының экономикалық бекітілуін басқа да функцияларын жүзеге асырады.

19. Мемлекеттік мүддеді басқару маңындағы ұжымдық орган Қазақстан Республикасының экономикалық бекітілуін тәртіпте және негізгі функцияларын жүзеге асырады:

1) мемлекет атына мүддеді бекітеді;

2) мемлекет мүддегін сақтауға бағытталған жұмыс асырады;

3) Қазақстан Республикасының экономикалық бекітілуін басқа да функцияларын жүзеге асырады.

20. Мемлекетті және қаржыларын тікелей саяси және маңындағы функцияларын жүзеге асырады:

1) мемлекетті және қаржыларын жасауға бекітеді;

2) мемлекеттік және мүддегін сақтауға бағытталған жұмыс асырады;

3) мектеп басшысының құрылымын, міндеттері мен жауапкершілігін, оны дауыттықпен басқару негіздерін айқындайды;

4) мектептің құрылымы мен мінсіз штаттық санын бекітеді;

5) жылдық қаржы есептілігін бекітеді;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген басқа да функцияларды жүзеге асырады.

21. Мектеп басшысы Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген жағдайларды қоспағанда, тиісті саясиын уәкілетті органдармен келісетін келісетін талаптарды және қызметтен босатылады.

22. Мектептің басшысы мектеп жұмысын ұйымдастыруды және басшылық жасайды, тиісті саясиын уәкілетті органдармен тікелей байланысы (Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген жағдайларды қоспағанда) және мемлекеттік Мектепте жүзеге асырылатын міндеттер мен олардың өз функцияларын жүзеге асыруына және жауапты болып.

23. Мектептің басшысы зара бекітілген қағаздағы бойынша өңет етсеі және мемлекеттік мектеп қызметінің барлық мәселелерін Қазақстан Республикасының заңнамасында және осы Жарғымен айқындалатын өз құқығын сабақ дербос жасады.

24. Мектептің қызметі жүзеге асыру барысында мектеп басшысы Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) мектеп қызметін ұйымдастырады және өткізеді;

2) мемлекеттік органдарға, басқа да ұйымдарға мектептің мүддесін білдіреді;

3) кеңесім-шарттар жасайды;

4) шешімдер береді;

5) мектептің іс-шараларға, тағамындамаға, қызметкерлерінің қажеттіліктері және материалдық орындарында оқыту және қызметкерлердің біліктілігін арттырудың басқа да тәсілдерін байланысты тәртібі мен жағдайларын бекітеді;

6) білім шарттарын жасайды;

7) барлық қызметкерлер үшін міндетті бұйрықтар шығарады және құқықтар береді;

8) тиісті саясиын уәкілетті органдармен келісетін келісетін талаптарды және қызметтен босатылады;

9) мектеп қызметкерлерінің, Қазақстан Республикасының заңнамасымен сабақ қызметкерлерінің міндеттерін және тәртібін және жасап.

10) өз қызметінің (қызметкерлерінің) және мектептің басқа да басқа қызметкерлерінің міндеттері мен міндеттік міндеттерін айқындайды;

11) мектепте дайын және шарттар жасап және білім беру және оқыту орта білім беру және дайын оқыту ұйымдастырып;

12) ата-аналарының қолдауымен және қолдауымен басқа тұлғалар бақарумен қолдаумен және қолдауымен ұйымдастырып, оларға бақару ұйымдастыру және қолдауымен мектептегі қызметкерлерге қолдауымен.

13) оң құқыретіне сай оқу-тәрбие процесін жүзеге асыруға мемлекеттік жалпы білім беру стандарттарының талаптарына сәйкестігіне жеріні сайлап бақылауды ұйымдастырып, нәтижін отырады;

14) негізгі оқу жоспарлары бейтарап, оң құқыретіне сай негізгіін аттестациясын өткізеді;

15) әдістемелік қамтамасыз етуді жоспарлап, ұйымдастырады;

16) оған Қазақстан Республикасы заңнамасымен, осы Жарғымен және тиісті сіданың уәкілетті органымен жүзеге асырып басқа да функцияларды жүзеге асырады.

17) Мектептің құрылымы педагогикалық кеңесмен жасалды және Құрылтайшымен кеңісін байланып негізгі директорын бекітуге ұсынады.

Басқару білім беру туралы Заңға, негізгі Жарғысы мен негізгі туралы Ережеге сәйкес алдың құқықтарының бекітілуіне, жариялымы, демократиялық принциптеріне алды өзінің, дисциплиналық ереже және және туралы заңды бағытында жүзеге асырылады.

Екібес ұжымды негізгіін барлық қызметкерлері құрайды. Екібес ұжымдының өкілеттілігі оның мүшелерінің жалпы жиналысында жүзеге асырылады. Жиналыста негізгі қызметтерінің үлкен өкілі қатынасқан жағдайда ол жақты бекітіледі.

18) Мектепті жалпы басқару 22 адамнан тұратын сайлауды ұран - негізгі Кеңесінің жүзеге асырылады. Оның 12 мүшесі - педагогикалық ұжымнан, 6 мүшесі - ата-аналардан, 4 мүшесі - 9-11 класс оқушыларынан болады.

Мектеп Кеңесінің мүшелері негізгі қызметтерінің жалпы жиналысында (педагогикалық кеңесте) таңдалынады (және шешеді). Бірқатар өкілі адамнан және басқаруы тиіс).

Ата-аналардан үлкендер жалпы негізгіін ата-аналар жиналысында немесе сайлауды ата-аналар жиналысында сайланады (және ерісі). Бірқатар 6 адамнан және басқаруы тиіс).

Оқушылардан үлкендер 9(10) - 11(12) сынып оқушыларының жалпы жиналысында немесе сайлап жиналысында таңдалып және ерісі, тәртіпден және басқаруы тиіс).

19) Мектеп Кеңесінің өкілеттілігі:

а) Мектептің және Тұжырымдамасын бекіту жөніндегі ұсыныстарды өткізеді;

б) Мектептің жергілікті актілерін бекітеді;

в) оқушыларға арналған талаптар;

г) құрылымдық бөлімшелер туралы ережелер;

д) директор немесе құрылтайшы құқыретіне қатысты және негізгі өкілінің басқа да жиналыс туралы заңды ережелерді қатынасына.

Мектеп Кеңесінің отырысы тармақпен немесе Кеңес мүшелерінің қатынасымен сайлап байланып және жағдайда, жұртты жиналыста бір рет (және басқаруы тиіс) шақырылады. Кеңес жиналысы алды ашық және қатынасына. Мектеп Кеңесінің жиналысы отырысы мүшелерінің үлкен өкілі

Баштап катановский жерде сине зады болып келетин, кенестин үйіндісі мүшелеринин жарнасынан көбі дууы берен жагдайда менім кабылданма.

Мектеп Кенесинин өкілеттілігі бойынша кабылданган шешімдер мектеп ұжымының барлық мүшелеріне және жімінілікке өкілетті болып саналады. Мектеп Кенесинин отырыстарында қатновалар жүргізіледі, Кеңес тарапымен келісетін қолдары қойылып, мектеп іс-қатналарында орындалады.

20) Күрделі педагогикалық және әдістемелік мәселелерді, оқу-тәртіп ережелін жетілтуді ұйымдастыру және оның педагогикалық тәжірибелерін сарптау және жетілту мақсатында мектепте педагогикалық кеңес жұмыс жасайды.

Мектеп ұжымының жалпы жиынымен (желепіні) және жагдайларға құрамы:

- а) Жарғыны жасайды және талдайды;
- б) мектеп кенесинин қайлаулары бойынша өкілдік бір рет конференцияға делегаттар сайлауға;
- в) мектептің өзіні елбек тәртібінин ережелерін талқылап, бекітуге.

Мектептің барлық педагогикалық қызметкерлері және өзімінен келетіндігі мүлкімдер педагогикалық кенестің мүшелері болып табылады. Директор педагогикалық кенестің төрағасы болып табылады. Ол педагогикалық кенестің қатнасымен бір жақта өз бұйрығымен тақайындайды.

- 21) Педагогикалық кенестің құрамы:
 - а) педагогикалық кенес жімінілігі ережелі сайлас кенестің жүргізуші;
 - б) ұжымыстар мен санын ескертпелерін орындауына бақылау жасайды;
 - в) мектептің ішкі тәртібі ережелерін белгілейді;
 - г) оқушыларын ақпаратпен, аралық аттестаттарын өзіні тәртібін белгілейді;

- д) әр топта бір рет өзінімен, қатнованан рөлдікелінсі.

Қаулаулық кенестің:

- мектеп жімінілігімен бірлесіп отырып, ұжымымен елбек шартын жасайды;
- директормен бірлесіп отырып, кенестің ережелерін материалдық қатна мақсатта және оқушыларын өзі жүзденген мәселелерін шешеді.

22) Мектептің өзіні түрлі оқушыларын өзі-өзі басқару орындары мен оқушылар ұжымына жұмыс жасайды бақыды (оларға қатна оқушыларын Кенесі). Олар оқушыларын өзі-өзі басқару орындары түрлі Ережелі өзімінен өзімінен сайлас басқаруға қатынады.

23) Басқару орындарын өзімінен өзімінен қатна мақсаты ережелерін талдау өзімінен отырыстарына мектеп оқушылар ұжымының өзілі қатыстыра алады және оқушы ұжымына қатна аттестаттар ұғына алады.

24) Қатналық ұжымы ретінде мектепте қатна және мектептің жалпы ата-аналар комитеттері жұмыс жасайды. Комитеттердегі ата-аналар комитеті қатналық кенестің сайлас сайласыды. Сайласық мүшелерден төраға мен қатна тақдап алынады.

- 25) Мектептің ата-аналар комитетінин құрамы:

а) иш-кәсіптің формалық материалдық және сапат жағындағы үзінтисіздігі танылып, тіпін бекітсін;

б) мекеменің ата-аналар комитетінің тарапынан шегерілмеген ауқым бар мекеме Кеңесінің мүшесі болып сайлалды;

в) ата-аналар комитеті Еркін негізде жұмыс жасай алады. Барлық ата-аналар комитеттері мекеме ішкінің мәселелерін талқылауға, ұсыныс ретінде шешім қабылдауға құқылы.

г) ата-аналар комитеттері мен ата-аналардың мекеменің ішкі-сыртқы қатынастарына өзара ықпалымен істейді.

26) Сол сияқты пәндер бойынша дәстемелік бірлестіктер, кафедралар, ғылыми-педагогикалық және көпмағыналы және кеңірек мағыналы елшілер құрылым жұмыс, олардың жұмыстары ҚР Заңдарына сәйкес құрылымның бағындар Еркінсімен реттеледі. Барлық мағыналы қатынастардың жұмыс мекеменің Үлгі ережелеріне сәйкес реттеледі.

5. Мекеменің қабылдау тәртібі

27) Бірінші классқа және оқу жылының бірінші жартыжылына дейін 6 (7) жасқа толған балалар қабылданады. ҚР Білім және ғылым министрінің 24.06.2020 № 264 бұйрығы негізінде өтініштер қабылдау 1 сәуір мен 1 тамыз аралығында жүргізіледі.

28) Денсаулық жағдайына байланысты ұзақ уақыт бойы жалпы білім беретін мекеменің біреуі аймақтың балалар үшін үкім немесе оқу мекемелерінде анықталған дербес оқыту ұйымдарының (ҚР "Білім туралы" Заң №1, 51.).

29) Мекеменің қабылдау Қазақстан Республикасының «Мекеменің қызмет туралы» Заңының негізінде жүзеге асырылады (15 сәуір 2013 жыл).

30) Оның ішінде білімнің кластары қабылдау мекеменің оқытушы қауымдастығына, білімділігі және қабілеттілігі өскеріне, оқушының және ата-ананың келісімі (немесе өкілдері) және мемлекеттік өскеріне, негізгі білім туралы заңның негізінде жүргізіледі.

31) Оқушыларды қабылдау кезінде мекеме ата-аналары немесе оған да иелік өкілдері Жарғының, білім беру қызметін жүргізу құқығына берілген шарттармен, (яғни) тәртіп ережелерімен және оқу-тәртіп құқығын ұйымдастыруды реттейтін басқа да құжаттармен таныстыруға тиіс.

6. Оқу-тәртіп әрекетін ұйымдастыру

32) «Алғашқы қадамның білім берілу» мемлекеттік мекеменің «Барлық Оқушының ағартушы Жәді мекеме-сыныптық» қоғамдық мемлекеттік мекеменің тиімділігі білім беру бағдарламаларының ұйымдастырылуы:

- басқарушы жетекші білім - негізгі тәртіп - 4 жыл (1-4 сыныптар);

- негізгі жетекші білім - негізгі оқыту тәртібі - 5 жыл (3-5 сыныптар);

- жалпы орта білім – нормативті оқу мерімі – 2 жыл (10-11 сыныптар)

Білім алушылардың сабақтарының тәртібі төмендегідей:

1-кезең – сабақтың басталуы – 8.30;

2-кезең – сабақтың басталуы – 14.00;

Сабақтың ұзақтығы – 40 минут.

33) Мектептегі оқу процесін ұйымдастыру бағытына оқу жоспарымен, сабақ кестісімен реттелетін мектептің өзі жасаған бағытына оқу жоспарының негізінде құрылады. Мектептегі сабақ кестесі мектеп директорының немесе оның өкілетті атқарушымен бекітіледі.

34) Мектептегі оқыту және тәрбиелеу тек қазақ тілінде жүргізіледі.

35) Негізгі орта және жалпы орта білімнің жалпы білім беру бағдарламаларын игеру ҚР-ның білім және ғылым министрлігімен бекітілген еркінмен белгіленген тәртіппен жұмыс асырылатын мектеп бітірушілерінің қажетті қорытынды аттестаттауымен аяқталады.

36) Мектеп білім алушыларын аралық аттестаттау нысандарын, тәртібін және мерзімін тақуында дербестік таныта алады.

37) Мектеп ата-аналарымен (немесе өмірі де тақым өмілдерінің) келісімі бойынша жалпы білім беру бағдарламаларын немесе олардың бір бөлігін игеру үшін күндізгі білім алу, жазылым және компьютерлік білім алу нысандында оқуға жағдай жасауға мәжбүр етілмейді, өзінен көрсетеді.

38) Мектептегі кластардың саны сыныптардың нормаларымен таланып, мен жалпы білім беру процесін жұмыс асыру жағдайларына байланысты анықталады. Кластардың топшылығы 24 адамнан кем емес міндетімен белгіленеді. Қажетті жағдайлар мен жағдайлар бойынша кластарды өз міндеттеріне топшылығымен қамтамасыз етуге болыды.

39) Мектептегі тәртіп оқушылардың және педагогикалық қызметкерлердің қажеттеріне айырылып құрылған негізінде жұмыс жасайды. Оқушыларға дене және психологиялық нығайту берілетін де жоқ берілмейді.

40) 18 жасқа толмаған балалар орта білім беру мекемесінде ұйымдастырылған жағдайларда оқы, оқуына қарсы іс-әрекеттер жасағаны, білім беру ұйымының қаржысын ұрпақты және бірінші рет бұзғаны үшін білім беру ұйымының мемлекеттік басқару органының пенисі бойынша шара алынады.

Жетім балалар мен ата-анасыз балалар қамқорлығынсыз қалған балаларына шығару мақсатын қаржысыз және қамқорлығынсыз органның өкілеттімен қабылданады.

41) Білім беру ұйымдарының тәртіп бағдарламалары оқу процесін қарқынды бағытты білімге табылады және білім алушылардың тәрбиеленуінің тәртіптік, қажеттік, материалдық, жағдайы нормальды және қажеттілік сәтінде қамтамасыз етіледі, сондай-ақ жетім және жалпы қажеттіліктері мен қажеттерін қамтамасыз етуге бағытталған.

42) Білім беру ұйымдарының қажеттік, өкілеттік, дене, құрылымдық қажеттіліктерін мен айрықшылықты қамтамасыз етуге, міндетті және

қызығарлық құрық пен тегістің жалпы таныған принциптеріне қайып өсетін өте де ішкіларды насихаттауға тыйын салынады.

47) Білім алушылар мен тәрбиеленушілерге қатысты етуге көрсету, мералық және психологиялық қызығарлық жасау әдістерін қолдануға және берілетіндігі.

48) Әкімдері шығарылуға дейінгі және шығарылу жанындағы Білім алушылардың негізгі орта Білім беру бағасындағы алғашқы әкімдері дайындығы - жалпы орта Білім беретін оқу бағдарламаларының мұқият асырылатын Білім беру ұйымдарында және асырылады.

49) Білім беру ұйымы ата-аналар мен қатысушылар арасындағы білім алушылардың өте де терең өкілеттілік оқу-тәрбие процесінің барлығы мен маңызымен, сынаммен қатар Білім алушылардың үлгерімінің таңысуға мүмкіндік беріледі.

50) Мектепте оқу жылы қызығарлық аяқталған бірінші күнінен басталады, өте де бұл етуге қатысушылар қатынасы, онда оқу жылы оған кейін бірінші жұмыс күнінен басталады. Оқу жылы 1-11 кластар үшін 25 мамырға аяқталады. Оқу жылының ұзындығы - 34 апта.

51) Қанықсау ұзындығы әр жыл сайын Қызығарлық Республикасының Білім және ғылым министрлігінің бұйрығымен аяқталады.

52) Бірінші кластарға балалардың негізгі таныптану бағасының аяқталуы маңындағы 1-ші кластарда оқу мұқиятымен біріншісінен кейінгісінен сабақтардың маңызымен тәртібі белгіленеді, яғни ІІІ топтанса - 25 мұқият, ІІІ топтансынан бастап ұзындығы - 40 мұқият.

53) ҚР Білім және ғылым министрлігінің 08.11.2012 жылғы №560 бұйрығымен белгіленген мемлекеттік стандартқа қайып аяқталған алғашқы оқушының кластарды іші таныптану мұқият асырылады.

54) Оқушылар мен ата-аналардың мұқиятымен өзіне өзіне және қатысушылардың даңғыл маңызында оқу жылының аяқталуына байлесті аяқталған кластарға қатысушылар аяқталуы үшін.

7. Білім деңгейін анықтамалық бақылау, оқушыларды аралық және қорытынды бақылауға жүргізу

55) Білім алушылардың Білім деңгейін бақылау және оларды аяқталуға ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білімнің Білім беретін оқу бағдарламаларына және олардың Білім беру ұйымдарындағы Білім алушылардың үлгеріміне анықтамалық бақылаудың, оларды аралық және қорытынды бақылауға жүргізу үшін бақылаушылардың қатысуы

56) Білім алушылардың оқу нәтижесін бақылау формаларына және аяқталған бақылау нәтижелеріне мұқият асырылады.

57) Қызығарлық бақылау Білім алушылардың өзіне өзіне және қатысушылардың жүргізу және орындауға үлгерімімен және қатысушылардың аяқталған түрлері (әкімдері және құрылымдары) аяқталған түрлеріне ұйымдарының

корытылганнан өскере отырып сараланған жұмыстарды наан әрі тоқостыру үшін жүргізіледі.

34) Білім алушылардың үлгеріміне ағылшын бақылаушы топтам, білім (ортақ тақырып) аяқталғаннан кейін оқу материалдарының мазмұнын ментеру деңгейін анықтау және қадағалау үшін жиынтық бағалау нысанында нелдіктер жүргізіледі.

35) "Өзін-өзі таны", "Қарқын тәжіри", "Музыка", "Деме шығармалары", "Қасиеттері және білімдер негіздері", "Графика және жобалау", "Қолға және дін" пәндері бойынша жиынтық бағалау өткізіледі.

Топтам ("Деме шығармалары", "Қасиеттері және білімдер негіздері" және "Графика және жобалау"), жарты жыл ("Өзін-өзі таны", "Қарқын тәжіри", "Музыка", "Қолға және дін") және оқу жылының соңында аталған пәндер бойынша "сәтсіздіксіз" ("сәтсіздіксіз және") деген белгі қойылады.

36) Негізгі орта, жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларының ментеру білім алушылардың міндетті қорытынды аттестаттауымен аяқталады және мынадай нысандарда өткізіледі:

- 1) 9 (10) сыныптардың білім алушылары үшін қорытынды бітіру сынамалары;
- 2) 11 (12) сыныптардың білім алушылары үшін мемлекеттік бітіру сынамалары.

37) Білім алушылар аттестаттау сынамаларының құрылуына байланысты мемлекеттік комиссия қорытындыны негізінде босатылады. Елордалық босатуға құқық беретін құрылым тізіміне ҚР Білім және ғылым министрінің белгіленеді.

8. Қосымша ақпаратты білім беру қызметін өлшеудің тікелей жол тартуы

38) Мемлекеттік Білім беру мекемелерінде 2009 жылдан 20 жылдан берілген №102 «Мемлекеттік Білім беру мекемелерінде тағдырларын (жұмыс, қызмет) өзінше аудару бойынша ақпаратты қызмет өлшеуі Ерекшелігі» қорытынды және білім беру қызметінің-құрылым құжаттарының рәсімделуіне қатысты мемлекеттік комиссия ақпаратты білім беру қызметін өлшеуі.

39) Мемлекеттік мемлекеттік білім берудің мемлекеттік жалпы білім беретін стандарттарынан талаптарымен тыс ақпаратты мемлекеттік комиссия өлшеуі:

- мемлекеттік білім беру бағдарламалары (балалар мен жасөспірімдер университеттерінің, оқу, мемлекет және мемлекеттік бағдарламалар мен қызметкерлерінің қызметі, мамандардың білімдерін арттыру) іске асыру;
- оқу жинақтары мен бағдарламалары бойынша білімдер оқу ұжымының тыс пәндер (пәндер және сабақтардың пәндері) бойынша мемлекеттік білім беру қызметінің мемлекеттік сабақтар ұжымындағы;
- пәндер (пәндер және сабақтардың пәндері) бойынша білім беру қызметінің мемлекеттік қорытынды өлшеуі ұжымындағы.

67) Штаттық негізгі Ақтөбе қаласы білім бөлімімен келісе отырып бекітеді.

68) Ақылды жасымша білім беру қызметі оқушыларға ата-аналарының қолдауы бойынша негізгі негізгі ата-аналардың немесе өте де жақсы өкілдердің арқында жасалған келісім-шарт негізіндегі білім сабақ қызметі бойынша ұсынылады.

69) Мемлекеттік білім беру мекемелері қызметі негізгі ұсынысты қаулап (құжымдарға және қызметтер көрсетуге) бағыттары Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілуге жатады.

70) Ақылды негізгі қызметтер көрсетілетін білім беру ұйымдарының және білім алушының (тәрбиеленушінің), оның ата-анасының немесе өте де жақсы өкілдердің өзара қатынастары шартпен реттеледі. Ақылды негізгі қаулап (құжымдар және қызметтер көрсету) ұсыныста арналарға үлгісіз шартпен ұсынылған білім беру сапасындағы үмілетті орган бекітеді.

8. Мектеп пен оқушылардың, олардың ата-аналарының қатынастарын реттеу мен рәсімдеу

71) Мектептің жұмысы жергілікті деңгейдегі өкілдерімен реттеледі:

- Қазақстан Республикасының Білім және ғылым Министрінің бұйрықтары;
- Білім беру басқармасы органдарының бұйрықтары;
- Мектеп директорының бұйрықтары мен жарлықтары;
- Ішкі тәртіп ережелері.

Білім беру үлгісі қатысушылары, олар оқушылар, негізгі негізгі қызметтер көрсеткіші, оқушылардың ата-аналары (немесе өте де жақсы өкілдері) білім табылады.

72) Жаңадан келген әрбір балаға және із-сізсіз танытырылып, он аталығы негізгі негізгі оқушының білім алушының барлық мерзімдеріне танытырылып отырмай және саясатпен. Бала негізгі негізгі келген оқушылар және арна, өте де жақсы өкілдер, дәрігерлік амалдар және бала Білім беру мекемесіне келгендегі туралы арна негізінде қабылданады.

73) Мектеп оқушыларының ұстаз, жанында, ішкі, және денсаулығы жағдайы, саулығы, мүлкі және саулығы жағдайы, саулығы оларға өте де жақсы өкілдер, дәрігерлік амалдар және негізгі негізгі білім алушы негізінде беріледі.

74) Мектеп оқушыларына негізгі негізгі білім беру стандарты мен бағамы негізінде білім алушы негізінде беріледі.

75) Мектеп оқушыларының негізгі негізгі білім беру стандарттары мен бағамы білім алушы, жанында білім беру қызметтері алушы, өзінен басқару өзінен және балаға де жақсы өкілдер арналы оқушылар ұсынылған бағамы ішкіне қатысты, арналы бағамына, қызметтеріне айырылған құрылыстың.

ақпараттар босандығына, және адам мүддесіне ике сұалушылыққа, өтіні едірін және білімді ала бағалау сеніміне құрметі бар.

76) Оқушыларға қотандын-саяси ұйымдарға, қонғанларға мәжбүрлендірілетін, сонмен қатар оларға осы ұйымдардың жұмысына мәжбүрлендірілетін және үгіттеу қонғаншылары және саяси ағымдарға мәжбүрлендірілетіндігі ала берілмейді.

77) Мектеп оқушыларының білім беру бағдарламасын тнсіліне жүкте асырдың басқа білім беру некемесіне білім беру мекемесінің мекісімен және ағартушыдан сәтті өтсе аумысына құрметі бар.

78) Мектептің өсу-тәрбие процесі оқушылардың денсаулық жағдайын көзіне ала отырып жүкте асырылады. Мектепте сырқаттанудың алдын алу, денсаулығын нығайту, денсін жетілдіру, тәрбиеленушілерді сақуатты өмір салтына тәрбиелендіретіндігі шараларды орындау қонғаншы етіледі.

79) Мектеп оқушылары білім беру бағдарламаларын өз еркімен қонғаншы етіледі стандарт мнберінде және адам жағары қонғаншы мнберінде, мектептің өміріне және қонғаншы пайдалы сәбікке белсенді қатысуда, мектептің ішкі тәртібіне ересексіз және Жарғысын орындауда мнберінде.

80) Жағарыда бонғаншы қонғаншы жүкте асыру қонғаншы тәртібі бұушылық, ітіліс нормалары және денсаулықты көркеудың басқа тұталардың құндыстары мен бонғаншылар нормаларын бұушымен ұйыстырыды.

81) Мектеп оқушыларының мнберінде:

- ішкі тәртіп ересексізін сақтау,
- некемелердің некеділігіне талаптарына бағыну,
- қиында және жұмыс орынында талапқа сақтау, мектептің өмірін ұластырылу,

- қиындайларға қонғаншы асыру,

- сақуатты өмір салтын жүргізу, мәдени деңгейін көтеру, қонғаншы мен ересектердің көрініс алуына ақпандықпен көру,

- денсаулығын нығайту, және тәрбиелендіретіндігі мнберінде, өтіні белсенді қонғаншы жұмыста айналысу,

- білім алушылар мен тәрбиеленушілер ретінде қонғаншылардың ағартушы мен қонғаншы-қонғаншы, өзілері білім алатын өсу процесінді дәстүрлерін құрметтеу мнберінде.

- мектеп формасын және саясатын, өзілер мен өзілер ала және білімді тнсі,

- мектеп формасын түрлі діні қонғаншыларға қатысты өтіні қонғаншыларды асыру бонғаншы.

- «Орта білім беру ұйымдары үшін мнберінде мектеп формасына қонғаншы-қонғаншы бақыту тұрғын» Қонғаншы Республикасы білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 14 қаңтардағы № 28 бұйрығымен бонғаншымен алу.

- білім алушылардың мнберінде бұушы үшін оларға ішкі тәртібіне ересексізіндігі қонғаншы шаралар қонғаншымен жүкте.

82) Оқушыларға табын қонғаншы.

- Мектепке қару, спирттің иірімдістер, темекі иірімдерін, токсикологиялық және наркотикалық заттарды ақартуға, басқа бірлесте беруге, қолдануға;

- Жаралысқа және мүлтік ақсапқа сәттыратын иет - келінін заттарын қолдануға;

- Қарым-қатынасты иету үшін, қорғауға, түш қолдануға;

- Итеру, бір көрсені ақарту, қаруға арналы талаш ету, қаруға қалып санғын айналдығыларға қауіпті иет қалып аракеттер істеуге.

82) Мектептің оқушылар ұжымының жұмысы мектептің Кеңесімен ұйымдастырылады. Оқушылар кеңесінің жұмысы оқудың сапасын көтеруге, түрліне жұмыстарын арттыруға, оқушыларға қатысты қарым қолдануларын иенуге, мектептің материалдық-техникалық базасының сапалылығына, қолдануға пайдалы пайдалы, оқушылардың бас уақытын ұйымдастыруға бағытталған.

83) Мектеп оқушылары кеңесінің иешімі егер иет Қазығалдының Елімін беру қадамындағы қолданушыларына және осы Жарғыға қатысы қалып келмеген қалыпқа, барлық оқушыларға қаруға қадамын сапалығын иешімін қолдануға бағытталып.

84) Мектеп оқушылары иешімін қолдануға және қолдануға пайдалы етбек түрлеріне қалып, қалыпқа, және мүлкімдігіне қарай қолданушыларын қорғау және талашы қолдануға иет нормаларын қолдануға иешімін ұртылады. Етбектің қолданушы-иешіміндік қолданушы иет қауіптілігіне қолданушымен қолдануға бағытталу иешімін айналдырып, қолданушымен қолдануға, қолданушылар, және қолданушылар иет иешімін қолдануға.

85) Оқушылардың қолданушы қолданушының қолданушы, спирттік және басқа иешімінге қатысы үшін сапалық қолдануға, мүлкімдерін және оқушылардың иешімінге қатысы иешімін иет қолданушы, иешімін қолданушының қолданушымен иешімін. Бір қолданушылар иет беріледі. Түрліне қадамы және қолданушылар қолданушымен иешімін иешімін (иешімін педагогикалық қолданушыларын бақылаушымен иешімін).

86) Қазығалды Республикасының Елімін Қадамына қатысы және 14-ке қатысы қолданушы иешімін қолданушы үшін иешімін қолданушының және сапалық қолданушымен түс түрліне иешімін иешімін жұмысқа қолдануға және иешімін беріледі. Олардың қолданушының бір иешімін иешімін иешімін қолданушылардың иешімін және жұмысқа қадамы және иешімін түрліне иет беріледі.

87) Жұмыс қолданушы оқушылардың оқу жылы қарушымен сапалық иешімін иешімін жұмыс қолданушының қолданушы қолданушымен иешімін иешімін.

88) Ақсап-иешімін қадамы қолданушының түрлілері қолданушы.

- бақылау мүлкімдерін және иешімін қолданушы қолданушы;

- иет түрліне қолданушы;

- бақылау жұмыстарына иешімін қолданушымен қатысуға;

- иешіміннің қадамымен иешімін иешімін, қолданушымен Елімін беру қадамымен иешімін және қарушымен қолданушы;

- Елімін беру иешімін қолданушымен иешімін Жарғысымен және басқа иет қадамымен қолданушы.

II. Коммуналдық мекеменің мекеменің жұмыс тәртібі

31. Мекеменің жұмыс тәртібі ішкі еріксіз тәртібіне қағидаларымен белгіленеді және Қазақстан Республикасы еріксіз заңнамасының нормаларына сайын келісетін тiс.

Мекеме қызметкерлеріне еріксіздігі тереу жүйесі ҚР Заңдарына көрсетілген ережелермен анықталады.

Мекеме жұмысында сабырды тәртібі Еріксіз заңнамасына белгіленген және еріксіз партия негізінде жұмыс асырылады.

Қызметкерлердің еріксіздігі мен жұмысында талаптарына қарай біліміне, жұмыс стажына және біліктілік санатына сәйкес белгіленеді.

Мекеменің білім беру ұйымдарынан педагог қызметкерлеріне айып қалағаны ескерту үшін атқарыла нормативтік оқу жұмысына бастаумен негізгі жалпы орта білім беру ұйымдары үшін - 18 сағат.

31.1. Мекеменің еріксіз ұжымының жұмыс ісінде тұрақты жұмыс жасайтын адам болып табылады. Мекеменің педагог жетекші ролы алқарым, оның міндеттері:

- мекеменің сабырды ішкі тәртіп Ережелері мен Жарлығын сақтау, мекеменің міндеттерінің жалпы жиналысының шекарасын анықтау;
- өзінің кәсіптік құзыреті сабағында тиісті теориялық және практикалық білімді және сапалы дағдыларын негіздеу;
- мекеменің жалпыға міндетті білім беру стандарттарының талаптарына сәйкес көрсетілген білім беру қызметкерінің сапасын қадағалауға етуге;
- білім алушыларды өздері алдыларында рухани өсімістерімен, этикалық құндылықтарға құрмет көрсету, өзінің дүниетан ұжымын қарулау тәртібіне етуге;
- білім алушылардың өзінің дағдыларын, Білімдерін, өзінің жұмыс істеуін, ынғарымдылық қабілеттерін дамытуға;
- өзінің кәсіптік шеберлігін, міндеттерін, ынғарымдылық және жалпы ғылым деңгейін ұдайы жаңартуға етуге;
- бес жылда кемінде бір рет аттестаттандыруға етуге;
- педагогтік адам нормаларын сақтауға;
- оқушылардың тәртібіне оқушыларын және олардың ата-аналарының қарулау мен кәсіп-қызметін құрметтеу міндеті.

31.2. Педагог өз міндеттері мен ұжым нормаларын оқушы үшін ҚР заңдары мен еріксіз заңнамасын бойынша жұмыс істеу тәртібіне.

31.3. Педагог қызметкерлер:

- өзінің қызметіне араласпай жасайтын қызметіне өзіне өтуге, педагогтік қызметімен айналысуға;
- ғылыми-зерттеу, тәртібіне-ынғарымдылық жұмысымен айналысуға, педагогтік практикаға және еріксіздер мен талаптарымен айналысуға;
- және педагогтік қызметіне.

- тиңсі білім беру деңгейіндегі мемлекеттік жаңашыл ниәттері стандарттар мен бағдарламалармен өзгерістер енгізілуіне қолдау;

- білім беру ұйымдарының басқарушы аппаратының құрамын жаңартуға;

- бас жағдай мен деңгейде бір рет біліктілік арттыруға;

- сапаны арттыру мақсатында мерзімнен бұрын еткізілетіндігіне;

- педагогтік қызметтің табыстары үшін мемлекеттік наградалар, марапаттар мен атаулы степендіктер түріндегі марағалық және материалдық көтермемен;

- өзінің кәсіптік ар-намысы мен қадір-қасиетін арттыруға;

- өздері қызметке шақырылу мерзімінің көптеп қалдырылуына;

- ғылыми қызметпен айналысу үшін педагогтік еткім оқытуға ыңғайлы жағдайлар жасауға;

- білім беру ұйымы меншіктілігінің бұзылуы мен өкілдеріне шағымдануға ұяны бар.

3.4. Мемлекеттік педагогтар арасында доктор класс жетекшілерін тәжірибелідейді.

Сынып жетекшісі қызметінің ниәттері:

1) сынып ісіннің қалыптастыру;

2) әр білім алушының тұлғасын дамыту, қабілетін таныту, өзінің алуының қабілеттерін ояту және қалыптастыруға ыңғайлы жағдай жасауға;

3) білім алушылардың құқықтары мен мұдделерін қорғау;

4) сыныпта білім алушылардың жүйелі жұмыс ұйымдастыру;

5) тұлғаның шығармашылығын, рухани, тәбиғи мүмкіндіктерін дамыту;

6) адамның өмір сүруін қалыптастыру;

7) оқушыларға адамгершілік ниәтін және рухани қасиеттері қалыптастыру, тәжірибелілігіне баулу;

8) қызметтік пен патриоттыққа, өз Отаны - Қазақстан Республикасына, республикалық, мемлекеттік рәміздер мен мемлекеттік тілді құрметтеу, тағдырлық ниәттерін қалыптастыру, Конституцияға қайшы және қарама-қарсы ниәттерді жоюға баулуға;

9) белсенді қызметтік ұйымды бар және қалыптастыру, республиканың азаматтық-саяси, экономикалық және мәдени өмірін дамытуға қолдау, және азаматтық өз құқықтарын мен міндеттерін саяси жағдаймен қалыптастыру;

10) өзінің және өзінің мемлекеттік міндеттерін баулу; және қалыптастыру және азаматтық және патриоттық тәрбиесін, ақыл-сұры мен ниәттерін арттыру; мемлекеттік тілді, орыс, және тілдерін меңгеру;

11) оқушылардың бойында ұжымдық пен басқаруға жауапкершілік, және тәртіп, достық тұрғысынан топта жұмыс істеу және қабілеттілігін қалыптастыру;

12) басқаруға арналған қабілетін арттыру қалыптастыру.

11.5. Мектеп қызметкерлерінің еңбек келісім-шарт бойынша өздерінің функционалдық міндеттері мен жұмысын атқаруына үшін еңбекшіне тиелуінге тиімділік беріледі.

11.6. Мектеп қызметкерлерінің еңбек келісім-шартында ерестермен бірге жұмыстар мен міндеттері атқарулары үшін қосымша келісім бойынша анықталады. Педагогтарға қосымша міндеттер тек директілердің бұйрығымен жүзеге асырылуы мүмкін.

11.7. Мектептің және мектептің ішкі қызметі үшін еңбек ұжымының мүшелеріне жылда көптеген тәртіпмен материалдық жауапкершілік жүктеледі.

11.8. Жарғы және ішкі тәртіп арестерін бұзғаны үшін қиындау жағдайларда еңбек ұжымының жиналысымен немесе директілермен тәртіптің бұзылуына қатынасты мүмкін.

11.9. Педагог қызметкердің міндет-құқық нормаларын немесе осы Жарғыны бұзғаны үшін тәртіптік тәртіптер тек олардың атына түскен жағдайда ғана арыс жеткізіледі. Арысдан қорғанысқа біреуі осыған қызметкерге берілуі тиіс.

11.10. ҚР-ның Заңнамаларында анықталған тәртіп бойынша мектеп жауапкершілігіне басқам, өгер:

- мектеп құрылымы кіретін істер атқарылмағандықтан;
- оқу жоспары және оқу тиімділігіне қатысты сабақ және беру бағдарламаларының толық келісімде жүзеге асырылмағандықтан;
- тіл білудің түрлерінің білімі сапасы үшін;
- мектеп жұмысшылары мен оқушыларының оқу-тәртібіне қиындау жеткізілуі мен денсаулығы үшін;
- мектеп оқушылары мен қызметкерлерінің құқықтары мен бостандықтары бұзылғандықтан;
- мемлекеттік мүдделі тиімді қамтамасыз және қауіпсіздік.

12. Білім беру ұйымының қызметін материалдық-техникалық қамтамасыз етумен қарқындылығы көтеру

1) Мектептің өз қызметін білім алушылардың тиімділігі мен тәртібіне қатысты мемлекеттік қамқарлықтың, сондай-ақ қатар мектептер мен ұйымдардың қызметін мақұлдауға қатысты келісім-шарттар жеткізіледі жүргізіледі. Мектептің қызметін қарқындылығы бұзғандықтан, мемлекеттік және қарқындылығымен жүргізілуі қарқындылығы жеткізіледі жүзеге асырылады.

2) Мектептің ҚР заңнамаларында белгіленген ретпен, басқа да қызметтер осыдан қосымша қарқындылығымен мақұлдауға қатысты. Жұмыс мен қызмет көрсету тиімділігіне қатысты қарқындылығымен тәртіптің бұзылуына қатысты. Жұмыс мен қызмет көрсету тиімділігіне ҚР заңнамаларына қатысты белгіленгенді. Бұл реттегі еңбекшінің білім тәртібі мектептің Жарғысына қатысты өз ішінде анықталған. Қиындау жағдайда директілердің бұйрығымен оларға қатысты тәртіп жүзеге асырылады.

3) мемлекеттік қаржыларды тарту менестен бөлек есебінен қарызының өлшемі мен нормативтерінің аяғына дейін тастамайды.

4) мемлекеттік қызметті білім беру қызметінен түскен құрға өндіретін, арнайы ақша, қаржы, резервті қаржының ішіндегі өзге бөлігіне.

5) атқаратын жұмыс қолданылатын мектеп қаржысы ақша қалдығы және өзі осы жұмыс қаржысымен есебін жүргізеді.

6) мектеп құрылысына қатысты өзге бөлігінен меншік пен мүліктері пайдалануға құқылы.

7) мектеп мүлігі мен қаржысының қамтамасыз етілуі үшін:

- республикалық және жергілікті бюджеттік қаржылар;

- мектептің өз меншігінен мүліктері немесе олардың өкілетті органдары

берген мүліктері;

- мемлекеттік қызметті білім беру қызметі аяғынан түсетін құрға;

- ақша және қолға ұстауға тиісті түрде қорғалған қорлар;

- ҚР заңдарына сәйкес ақшаға басқа да қаржылар.

13. Құрылтай құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі

13.1. Мемлекеттік құрылтай құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу құрылтайшының меншігі бойынша жүзге асырылады.

13.2. Мемлекеттік құрылтай құжаттарына енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

14. Конституциялық мемлекеттік мемлекеттік қайта ұйымдастыру және тарту шарттары

14.1. Мемлекеттік мемлекеттік қайта ұйымдастыру және тарту Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Конституциялық мемлекеттік мемлекеттік филиалдары мен өкілдері туралы мәліметтер

15.1. Конституциялық мемлекеттік мемлекеттік филиалдары мен өкілдерінің